

5

LETNIK XXX.
1983-1984

GALEB

LETNIK XXX. - 1983-84
JANUAR 1984
ŠTEVILKA 5

VSEBINA

France Prešeren: Zdravljica	113	Zapojmo veselo: Janez Bitenc: Snežak in kos	137
Marička Žnidaršič: Zimska	113	Helena Bizjak - Paš: Uganke	137
Tone Seliškar: Povest partizanske zvestobe	114	Poskusimo tudi mi: Vera Poljšak: Pustni naočniki	138
Maja Klun: Umazala si je srajčko	117	Mala diskoteka: Marij Čuk: Lepo zgodbe na govorečih mlinčkih	139
Ksenija Prunk: Nona	118	Šolarji pišejo	140
Meta Rainer: Dogovor	120	Urednikova beležnica	142
Natečaj	121	Za bistre glave	143
Tone Pavček: Bolezen pa taka	121	Za spretne roke: Vera Poljšak: Papirnata torbica	3. stran platnic
Danilo Gorinšek: Butec nadutec	122	Ilustracije za 5. številko Galeba so naredili: Marjanca Jemec-Božič (str. 122, 125, 137); Marjeta Cvetko (str. 120, 121, 128); Božo Kos (str. 124, 131); Borut Pečar (str. 129); Ksenija Prunk (str. 119); Jelka Reichman (str. 113, 117); Bine Rogelj (str. 123, 131); Albert Sirk (str. 114, 115, 116); Magda Tavčar (str. 126, 127, 138, 3. str. pl.); Janko Testen (str. 123).	
Franci Lakovič: Vetrju	123	PRILOGA: Sv. Ciril in Metod — besedilo: Evgen Dobrila, risbe Erika Košuta, slike: Lojze Abram, Albin Grmek.	
Vojan T. Arhar: Doktor Mijav	123	NASLOVNA STRAN: Katja Vodopivec, 2. r. OŠ »Fran Saleški Finžgar« — BARKOVLJE.	
Danilo Gorinšek: O oslu, ki je hotel govoriti	124		
Helena Bizjak - Paš: Uganke	125		
Kotiček za najmlajše: Vera Poljšak: Kuhana jajca	126		
Enaka ptička. Skrivna pot do gnezda	127		
Vojan T. Arhar: Družinica	128		
Miroslav Košuta: Miške plešejo kolo	129		
Vlado Firm: Žaba raca	130		
Jože J. Petelin: Kako mucek raste	131		
Podobe iz preteklosti: Sandi Sitar: Dvanajst patentov inženirja Živica	132		
Zanimivosti: Mario Šušteršič: O izvoru »panettona«	134		
Šport: Lojze Abram: 14. zimska olimpiada — Sarajevo 84	135		

Mesečnik (10 števil) — Izdaja: Založništvo tržaškega tiska, Trst — Glavni in odgovorni urednik: Lojze Abram — Uredništvo: Ul. G. Amendola 12, 34134 Trst, tel. 415534 — Uprava in ekspedit: Ul. dei Montecchi 6, 34137 Trst, tel. 795873, 794672 — Tiska: Graphart, Ul. D. Rossetti 14, 34126 Trst, tel. 772151 — Posamezna številka: 1.500 lir, dvojna: 2.000 lir, naročnina: 10.000 lir

Galeb je registriran na sodišču v Trstu pod števil. 158 od 3. maja 1954

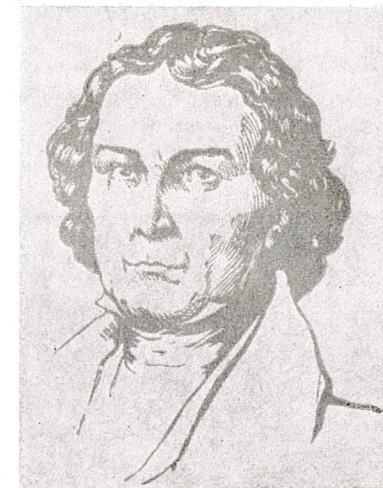
Galeb je včlanjen v zvezo periodičnega tiska USPI (Unione Stampa Periodica Italiana)

135. obletnica smrti Franceta Prešerna

8. februar: slovenski kulturni praznik

**ŽIVÉ NAJ VSI NARÓDI,
KI HREPENÉ DOČAKAT' DAN,
DA, KODER SONCE HODI,
PREPIR IZ SVÉTA BO PREGNAN,
DA ROJAK
PROST BO VSAK,
NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK.**

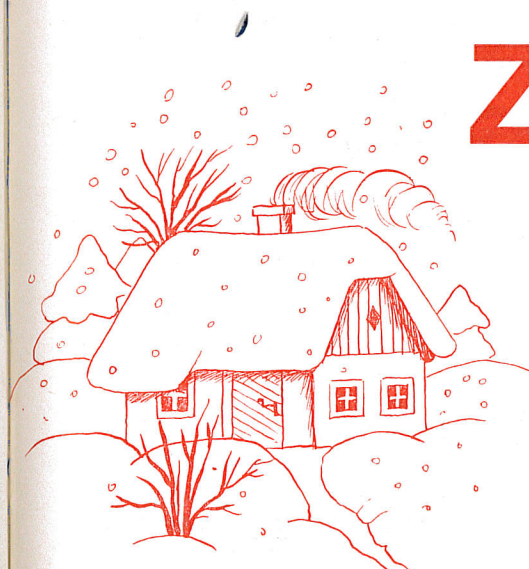
(Iz Zdravljice)

Marička Žnidaršič

Ilustr.: Jelka Reichman

ZIMSKA

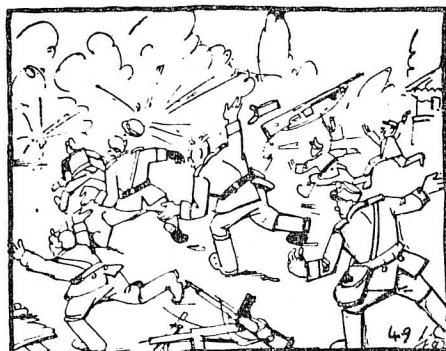

Kot pravljica je zdaj vsa zemlja:
Snežnik, Poljane, Križna gora
se zdijo kakor mlada zora,
le jata vran jih zvesto spremlja.

V nočeh nam šipe zima riše
ciklame, tulpe georgine,
v zapečku ded budi spomine,
ob njem si vnuk nalogo piše.

Cvrčanje ognja v kmečki peči
je kot pritajeno kramljanje,
ki nam pod noč privabi spanje
in pravi nam povest o sreči.

Povest partizanske zvestobe (4)

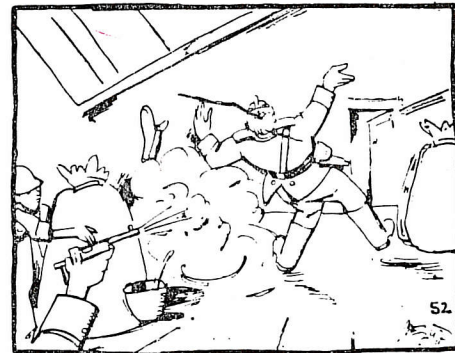
49. Zaropotale so bežeče noge. Kočevarji so se razbežali na vse strani, med tekom so cdmatali orožje in se upehani ustavili šele v velikem trgu, več ur daleč od Kala.

50. France in Pavlek sta šla v Frecetovo hišo, kjer je zdaj gospodaril Štrbenkov Dolfe. Našla sta ga skritega pod vrečami in vsega trepetajočega od strahu in groze.

51. Dolfe je ponujal vse premoženje France tu, če ga pusti pri življenju. »Saj vendar nisem jaz kriv, če so vaščane izse'i in če zdaj trpijo in umirajo v tujini!« »Slepar!«

52. Dolfe je skušal bežati, toda podrla ga je krogla, da je obležal. Partizani so naložili na živino vojni plen in zapustili kraj, nad katerim se je dvigal dim in ogenj.

53. Drugi dan je komandant pred zbrano četo pohvalil Pavleka, ker jih je tako uspešno vodil in bil, čeprav še otrok, že pravi junak. — Prišlo je povelje za umik.

54. Več tisoč fašistov se je pripravljalo, da napade partizane, in tako so se ti ponoči cdpravili na pot. Tema je bila taka, da so se med seboj držali, da se ne bi izgubili.

55. Tihó so se pomikali. Ob progi, kjer so bili fašistični bunkerji, so se vrgli na tla. Vlak je pridrvel, in ko so zadnji vagoni švi gnili mimo, so se pognali čez progo.

56. Še vodo so morali prebresti in mokri so prodirali dalje. Prišli so v gozd, v zavetje. Tam so bili doma. Ob ognju so se posušili, si skuhalí prežganko in trudni polegili.

57. V gozdu so se utaborili. Pavlek se je spoznal z vsemi tovariši, najbolj se je navezal na Sonjo in Črta. Skupaj so si postavili šotor iz smrekovih vej.

58. Hitro je mineval Pavleku čas v taboru. Tudi stražil je že. Najlepše ure pa so mu bile zvečer, ko so se ob tabornem ognju učili, čitáli, peli in se pogovarjali.

Umazala si je srajčko

59. Četi v gozdu je primanjkovalo hrane. Komandant je določil, da pojdejo Črt, Sonja in Pavlek v Sv. Križ po živino, ki so jo prignali s Kala. Mater in očeta bo videl.

60. Sezul si je škornje, zavihal hlače, potisnil na glavo klobuček in postal zopet vaški paglavec. Hodil je spredaj, zadaj pa Črt in Sonja. Mahoma poležejo v visoko travo.

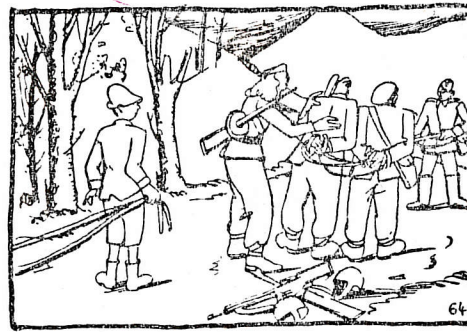
61. Po široki cesti pridrve kamioni, natlačeni s fašisti. V srednjem pa vidi Pavlek domačine. »Kam jih peljejo?« ga stisne v srcu. Vtem zagleda gručo belogardistov.

62. Pijani so kolovratili za avti. Ustili so se, da bo ofenziva na partizane. »Sv. Križ je Ožboltov že precej očistil. Tudi Blaža s Kala in njegovo ženo so odpeljali danes.«

63. Pavlek se je splazil k Sonji in Črtu. Razjokal se je. Mater in očeta so mu odpeljali! — Tedaj sta dva belogardista prignala po cesti vola. — »Roke kvišku!«

64. Črt je z naperjeno puško skočil pred njiju. Sonja jima je odvzela orožje, jima zvezala roke in odgnali so ju v partizanski tabor. — Ofenziva se je pričela. (Dalje)

Pritisnil je mráz. V oblaku so se začeli zbirati kristalčki in nastala je prva snežinka. Majhna, puhasta snežinka Minka, ki je bila zelo zaspana. Počasi se je spustila na zemljo. Pihal je lahen veter in Minka je zaspala.

»Tonk,« je surilo in vrglo Minko navzgor. Pomela si je oči in videla, da je prišla do sivega, težkega oblaka, iz katerega se je videl le sem ter tja tovarniški dimnik.

»Tonk,« je sunilo še enkrat, ko je Minka ponovno skušala prebiti megljo. Odbila se je kot žoga. To jo je tako ujezilo, da je poletela nekaj metrov navzgor, vzela zalet in švignila navzdol. Tokrat ji je uspelo. Toda zrak je bil tako umazan, da je Minka nemudoma začela kihati. Kihanje se ji je počasi poleglo, ker se je na zrak navadila.

»Joj, moja obleka!« se je zgrozila, ko je pogledala svojo srajčko. »Saj je bila snežno bela!« je vzklikala.

In res. Čim niže se je spuščala, bolj je bila umazana. In Minka je bila zelo nečimrna snežinka, ki ni hotela oznaniti zime v umazani srajčki. Toda kaj je hotela? Otroci so se je vseeno razveselili, saj so bile hiše in ceste še bolj sive in črne kot ona.

NONA

Moja babica, ki smo jo po tržaško klicali nona, je bila drobna ženica, doma s kmetov. Rodila se je v Poljanskih hribih, v tisti slikoviti pokrajini, kjer je bil doma tudi slikar Ažbè. Tudi babica se je pisala Ažbè.

Počesana na prečo, s sivo, pod brado zavezano ruto na glavi, v kučmajki in s širokim, nabranim predpasnikom, je bila prava poljanska ženica še po mnogih letih bivanja v Trstu.

Ob nedeljah in praznikih pa se je prelevila v tržaško gospo. Odvezala si je predpasnik, zamenjala naglavno ruto s črnim čipkastim šalom, vzela tenak dežnik s srebrnim držajem, ki ji je služil predvsem za oporo, si nataknila čipkaste rokavice brez prstov, po modi njenih mladih let, in slovesno odkorakala k bližnjemu Sv. Antonu novemu k maši. Ko se je vrnila, se je spet prelevila v kmečko ženico. Še danes jo živo vidim pred seboj. Pa tudi njeno podolgovato sobo, ki se mi je zdela najprijaznejša v stanovanju, ker je edino vanjo posijalo sonce; vsi drugi prostori so bili obrnjeni proti severu ali pa v temna, ozka dvorišča. Ko je v babičino sobo posijalo sonce, je postalo vse v njej praznično. Dopoldneve sem preživela poleg babice v tej sobi. Še se spominjam zelenega rožastega vzorca na stenah in poškrabljenih čipkastih zastorov na oknu. Poleg okna je stala babičina starinska

postelja, prekrita z belo odejo. Kadar si je nona postiljala posteljo, so se prikotalili od vznožja po trije, štirje divji kostanji. Babica je bila trdno uverjena, da ji preganjajo revmo iz nog. Nasproti postelje je bila miza, pregrnjena s temnordečim prtom, na njej petrolejka z zelenim senčnikom, poleg mize starinski naslanjač, ob nasprotni steni pa širok in globok predalnik, poln mikavnih skrivnosti. Blizu vrat je bil železen emajliran umivalnik s skledo in vrčem, na katerem je bila slika vojaka na belem konju. Nona je trdila, da je to general Radecki. Pod njim je moral služiti njen mož, moj ded, dolgih osem let, ko je bil še mlad fant.

A najimnitnejši kos pohištva je bil »kantonal«, to je bila trioglata vitrina v kotu sobe, polna drobnarij in skodelic. Kadar je nona vitrino odprla, je zadišalo po brinovcu. A to je bilo redkokdaj, kajti brinovček je bil gorenjski in je moral trajati celo leto, od romanja do romanja na Bled in na Višarje. Mislim, da je nona s tem brinovčkom, ki ga je dobila pri gorenjskih sorodnikih, preganjala domotožje. Če si ga je pobožno nalila za naprstek, ko jo je obšla slabost, kot je rekla, je zadišalo po gorenjski gmajni in po hribih tam pod Blegošem, kjer je babica kot otrok pasla krave, pekla krompir, žvečila brinove jagode in se grela ob pastirskem ognju v mrzlih jesenskih jutrih, ko so

bile poljanske strmine pokrite s slano. O teh časih mi je znala babica živahno pripovedovati in povezati pripovedovanje s starimi bajkami in pravljicami.

Da vam nonina soba resnično zaživi, je treba omeniti še kletki s kanarčki, ki sta viseli druga nad drugo poleg okna. Tam so rumeni ptički veselo prepevali in se ženili. A kadar nona ni hotela novega zaroda, je stala strogo pred kletkama z leskovo šibo v roki in zmerjala kanarčke, ki so kljub temu veselo svatovali. Sicer pa je bila babica dobrodušna in dobro sva se razumeli.

Skoro do svojega osemdesetega leta je sedela v svojem naslanjaču in pletla nogavice, take vzorčaste, ka-

kršne so nosila dekleta iz njene vasi. Danes jih nosijo le k nošam. Večino dneva je nona zvonkljala s svojimi pletilkami. Naočniki so ji vedno zlezli na konec nosu; preko teh naočnikov je včasih resno pogledala proti meni, ki sem klečala pred svojim zabojem igrač in se pogovarjala s svojimi punčkami. Po svojem osemdesetem letu pa je trdila, da slabo vidi zanke. Videla je pa še črke v knjigah z večjim tiskom in je prebrala vse tako čtivo, kar ji je prišlo pod roke. Ves v slovenščino prevedeni Sienkiewicz je buril njeno domišljijo. Pa tudi Mohorieve knjige. Kadar je prišla do zapletenih in burnih poglavij, je zmajevala z glavo in godrnjala.

»Nona, kaj pa je?« — sem jo vprašala iz svojega kota.

»Oh, ta lump, ta razbojnik!« — je zamrmrala in vneto brala dalje. Jaz sem nadaljevala s svojo igro, saj

sem vedela, da je tisti lump in razbojnik le v nonini knjigi. Tako sva se oglašali vsaka v svojem kotu. Kanarčki pa so veselo prepevali.

Ko je babica prebrala knjigo, sem jo prosila, naj mi pove pravkar prebrano storijo. In nona je pripovedo-

vala. Imena junakov in junakinj je spremenila po svoje. Marjana ji je bila bolj domača kot Mirjam. In povedala je novo zgodbo, ker je sproti pozabljala, kar je prebrala. Tako je nastal nov roman, nova povest, pobarvana po nonino.

Meta Rainer

Ilustr.: Marjeta Cvetko

DOGOVOR

ZVEZDICE SNEŽNE
SO SE MENILE,
KAM IZ OBLAKOV
SE BODO SPUSTILE.

»ME BOMO SEDLE
NA RDEČO STREHO!«
»ME PA NA VRTNO
CVETLIČNO LEHO!«

»ME BOMO SMREKO
MLADO POKRILE!«
»ME PA NA POLJU
SE NASELILE, —

KO BODO BILKE
ŽITNE POGNALE,
BOMO PRED MRAZOM
JIH VAROVALE!«

NATEČAJ

Uredništvo GALEBA razpisuje nagradni natečaj za nove osnutke naslovnice za leto 1984-85.

Risbe v različnih tehnikah in v pokončnem formatu 24 x 33 centimetrov z vidnim napisom GALEB morajo biti izvirne in obravnavati teme od jeseni do pomladi, torej razdobja, v katerem izhaja GALEB.

Natečaja se lahko udeležijo vsi učenci slovenskih osnovnih in nižjih srednjih šol na Tržaškem in Goriškem ter učenci, ki obiskujejo tečaje slovenščine v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini.

Na hrbtni strani osnutka mora udeleženec natečaja napisati geslo, isto geslo prepisati na ovojnico, v katero mora zalepiti list s točnimi navedbami imena, priimka, razreda in šole, ki jo obiskuje, ovojnico pa priložiti osnutku. Vsak udeleženec natečaja lahko sodeluje z več osnutki.

Izdelke morate poslati na naslov Uredništva GALEBA najkasneje do 31. marca 1984. Vse izdelke bo pregledala strokovna komisija in določila zmagovalce. Njeni sklepi so nepreklicni. Izdelkov Uredništvo ne bo vračalo, zavrnilo pa tiste, ki ne odgovarjajo razpisu natečaja.

Zmagovalci natečaja prejmejo lepe knjižne nagrade, njihova imena pa bodo objavljena v zadnji številki letošnjega GALEBA.

Tone Pavček

Ilustr.: Marjeta Cvetko

BOLEZEN PA TAKA

Kako lepo je biti
čisto malo bolan!
Tako Čičibir nabriti
dejal si je oni dan.
Pa se je urno pregledal,
predpisal sladkih tablet,
učenje strogo prepovedal,
 uvedel nov hišni red:
malo spanja, mnogo ležanja
in mamo ob sebi ves dan,
da klepetata in se crkljata.
Saj: fino je biti bolan!

Butec nadutec

Bil je debelušen fantič, ime mu je bilo Cvetko, ki je bil iz nič kaj ugledne bratovščine lenuhov. Ni mu bilo mar ne za uk ne za knjige. Včasih ni bil voljan niti jesti, čeprav je imel vsega dobrega na pretek. Tako je bil pravzaprav len, sit in siten trapon, in ker se družil neumnost vedno z nadutostjo, se je tudi Cvetka prišla zbadljivka »butec-nadutec«...

Nekoč je ležal lenuh v travi ob ribniku. Prištorkljaj je starček in zagledal čemernega in lenega debelina. Pomislil je: nemara je pa lačen, sirotnik, ko tako mrko boljči predse. Segel je v žep in potegnil iz njega zagozdo belega kruha. Stopil je do Cvetka in rekel: »Vzemi, gotovo si lačen. Dobro naj ti tekne!« Tedaj je pa le-ta planil kvišku in zalučal ponujeni beli kruh v ribnik: »Jaz, da bi žvečil tako plesnivo krmo. Naj jo pogoltno žival!« Starček je najprej odrevenel, nato pa žalostno rekel: »Ne pravijo ti kar tjavdan butec-nadutec!«

Kmalu nato so Cvetku umrli starši. Zdaj je ostal sam, saj ga ni nihče maral, ko je bil vedno tako nadut in siten. Res mu je spočetka včasih še hotel kdo pomagati. Hoteli so ga dati v dom za sirote, a on se je jel potikati bosopet in lačen naokrog.

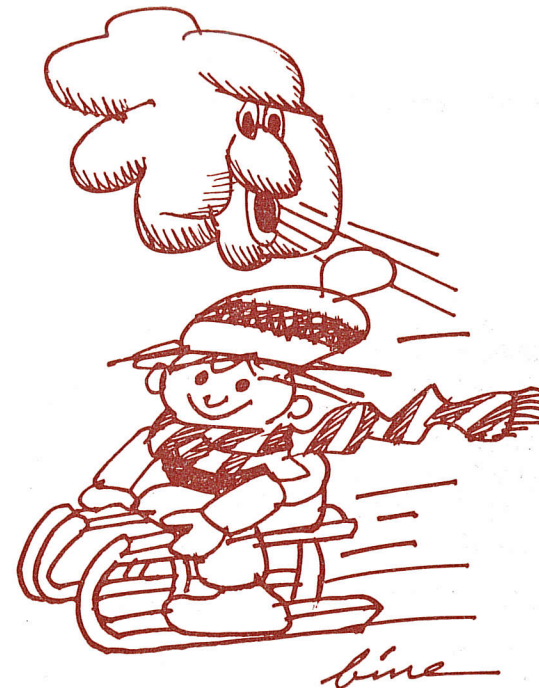
Pa je nekega dne spet podelal, ves onemogel in suh v travi ob ribniku. Žalostno je gledal za labodom, ki je plaval po ribniku. Tedaj je spet prištorkljaj starček, ki mu je bil svojčas ponujal belega kruha. Ni spoznal Cvetka. Privlekel je iz žepa majhne koščke starega kruha in jih je natrešel kar po travi, ki so se po njej sprehajali lačni golobje. Tedaj je pa šinil Cvetko kvišku, pobral koščke starega črnega kruha in jih pojedel do zadnjega... Starček je tedaj spoznal Cvetka, le-ta je pa ves zardel v obraz od sramu... Poslej pa ni več bil »butec-nadutec«...

Vetru

Veter mrzli, kar divjaj
po bregovih brez prestanka,
sleherni se otročaj,
ko ti piháš, ves dan sanká.

Kdo utrudil se bo prej,
prav gotovo te zanima;
le verjemi, kot doslej,
ti in tvoja starka Zima.

Vojan Tihomir Arhar
Ilustr.: Janko Testen

DOKTOR MIJAV

Črni maček je zdravnik;
v beli halji hodi,
res ni kdorsibodi,
vendar spat gre na senik.

Da očala si na nos,
prede, pokimava,
saj je modra glava
vedno vsem težavam kos.

Kadar revež sam zboli,
strežejo mu miši,
ki živijo v hiši,
muc ozdravi en, dva, tri!

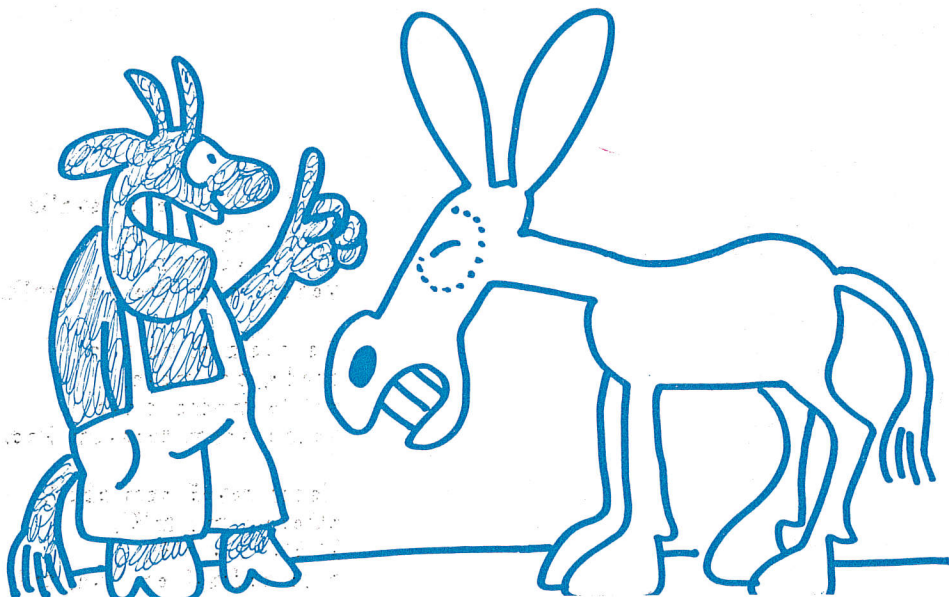

O OSLU, KI JE HOTEL GOVORITI

Nekoč je bil osel, lep mlad sivec je bil in so ga klicali za Nosana. Nihče danes pravzaprav ne ve, kje se ga je bilo prijelo to ime, tako ne navadno za osla. Zakaj osli takorekoč nimajo nosu. Sodim pa, da se ga je lotilo ime Nosan zato, ker je bil hudo mlad in verjetno zato neskončno domišljav in v človeški govorici takim živalicam pravimo, da vihajo nos. Zatorej poteka bržčas našemu Nosanu ime od nosu, ki ga je vihal v brezmejnih svoji domišljavosti in nezadovoljnosti.

Nezadovoljen, hudo nezadovoljen je bil Nosan, da se je bil rodil kot osel. Kdo bi le hotel biti večno osel! Ti ogabni dolgi uhlji — kakor da so mu iz dneva v dan le nategovali ušesa! Potem to večno neusmiljeno gaganje, prenašanje vreč in težkih zabojev! In če le malo ugovarjaš, takorekoč v ugovor zarigaš in uganjaš — kar je vendar vsakemu oslu prirojeno — pa se ti usujejo po hrbtu batine, da se kar iskre krešejo! Potem pa to riganje — rigati zna vendar vsak osel, ko bi vsaj lahko kdaj izpregovoril, pa čeprav le dva stavka!

Tako je naš Nosan v svoji domišljavosti in nezadovoljnosti kahal jezo na svoje rojstvo in na ves svet ter je grdo zaklel, tako da se še peresu upira zapisati to kletvico. Tedaj je tudi takoj zasmrdelo po žveplu in smoli in je prišepal pred osla Nosana sam — zlodej.

**POZIMI MOŽ V MRAZU STOJI.
PRIDE POMLAD, SE ZJOČE,
SE MANJŠA,
GA NI.**

Helena Bizjak-Paš

Ilustr.: **Marjanca Jemec-Božič**

Nosan je šepavcu razodel, zakaj je bil zaklel in kako nezadovoljen je s svojim oslovstvom. Vsaj dva stavka naj ga nauči govoriti po človeško, pa rad odstopi zlodeju levi uhelj — saj uhlji so tako le oslom v sramoto kot znamenje oslovstva.

Zlodej je oslu zgovorno naslikal, kake dobrine ljudje lahko uživajo, ne samo telesne, temveč tudi duševne. Recimo: glasba — naj gre na koncert in z občudovanjem naj prizna: »Kako krasna glásba!« In na koncu naj umetnikom — godbenikom seže v roko in naj pove: »Čestitam!«

Ta dva stavka — »Kako krasna glasba!« in »Čestitam vam!« — je torej zlodej naučil govoriti Nosana. Za plačilo mu je ta dal levi uhelj, potem pa se je napotil med ljudi. Oči so mu kar žarele od ponosa in dostojanstva, in ko je zavil na trg sredi mesta, se je bila tam pravkar primerila nesreča: avto je zavozil v ljudi. Zdaj so se reveži zvijali tam v bolečinah in so javkali in stokali. Nosan, ki se je še komaj brzdal, ker še ni bil mogel prodati svojih dveh stavkov, je kar zdirjal med stokajoče ranjence in je navdušeno bleknil: »Kako krasna glasba!« Kajpada so se ljudje nejevoljno spogledovali in kar dvigali pesti proti njemu. Vendar se ga še niso lotili, saj so videli, da je pač osel. Samo pokarali so ga.

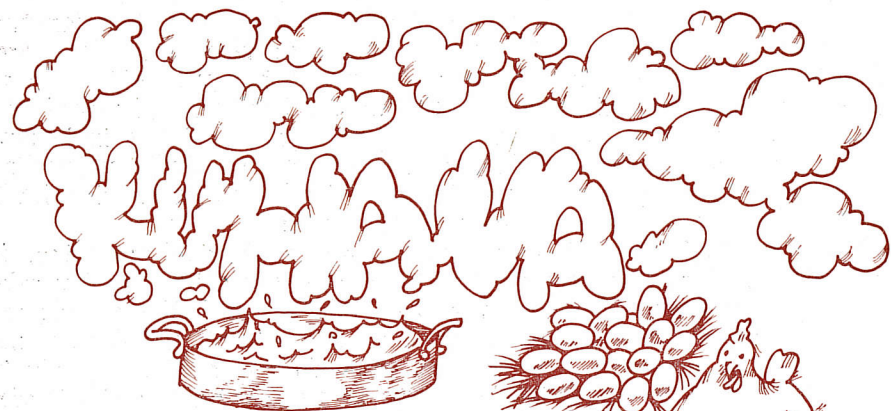
Osel je po svoji oslovski pameti mislil, da je zdaj prišel pravi čas, da se pobaha še z drugim stavkom; stopil je do ranjencev, jim segel v roke in je zinil zelo iskreno: »Čestitam vam!« — Zdaj so ga ljudje seveda nemilo pretepli, da jo je ves polomljen ucvrl, od koder je bil prišel. Spotoma je spet zaklel, še grše kot je bil poprej, zasmrdelo je spet po žveplu in smoli, prišepal je spet zlodej in Nosan mu je potožil svoje gorje. Zlodej se je kajpada smejal v pest, in ko ga je Nosan poprosil, naj stori z njim tako, da bo spet pozabil govoriti, mu je ugodil — za plačilo mu je vzel še desni uhelj...

Nosan se pa odslej ni več sramoval, da je samo osel, da mora garati in rigati. Kar zadovoljen je in živi še danes, čeprav brez obeh uhljev. Če kje srečate neuhatega osla — to je Nosan!

kotiček za najmlajše

Vera Poljšak
Ilustr.: Magda Tavčar

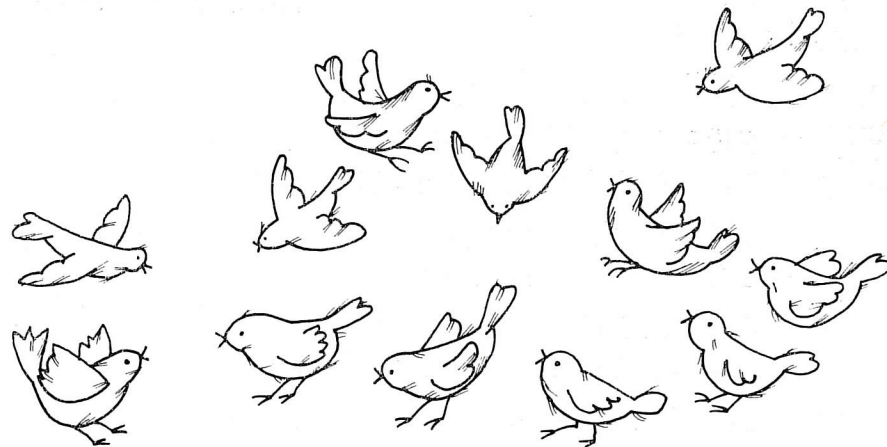

«ZAKAJ HOČEŠ DATI NA RADIATOR?» JE VPRAŠALA MALEGA.

«VEŠ, NA RADIATOR SE BODO SEGRELE IN BODO ZNESLE

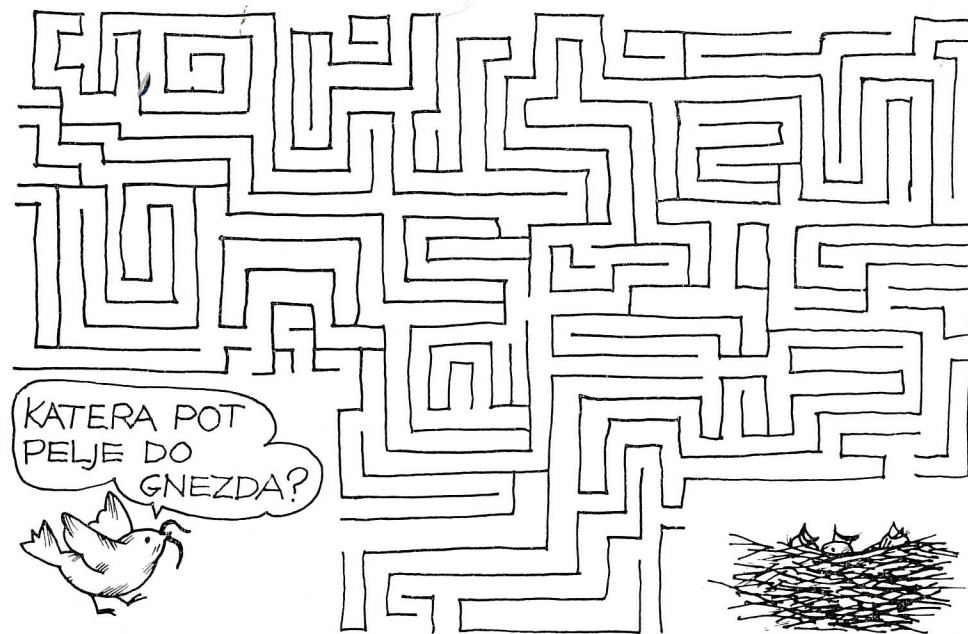
KUHANA.» JE ODGOVORIL.

ENAKA PTIČKA

SAMO DVA PTIČKA STA ENAKA. KATERA DVA?

SKRIVNA POT DO GNEZDA

DRUŽINICA

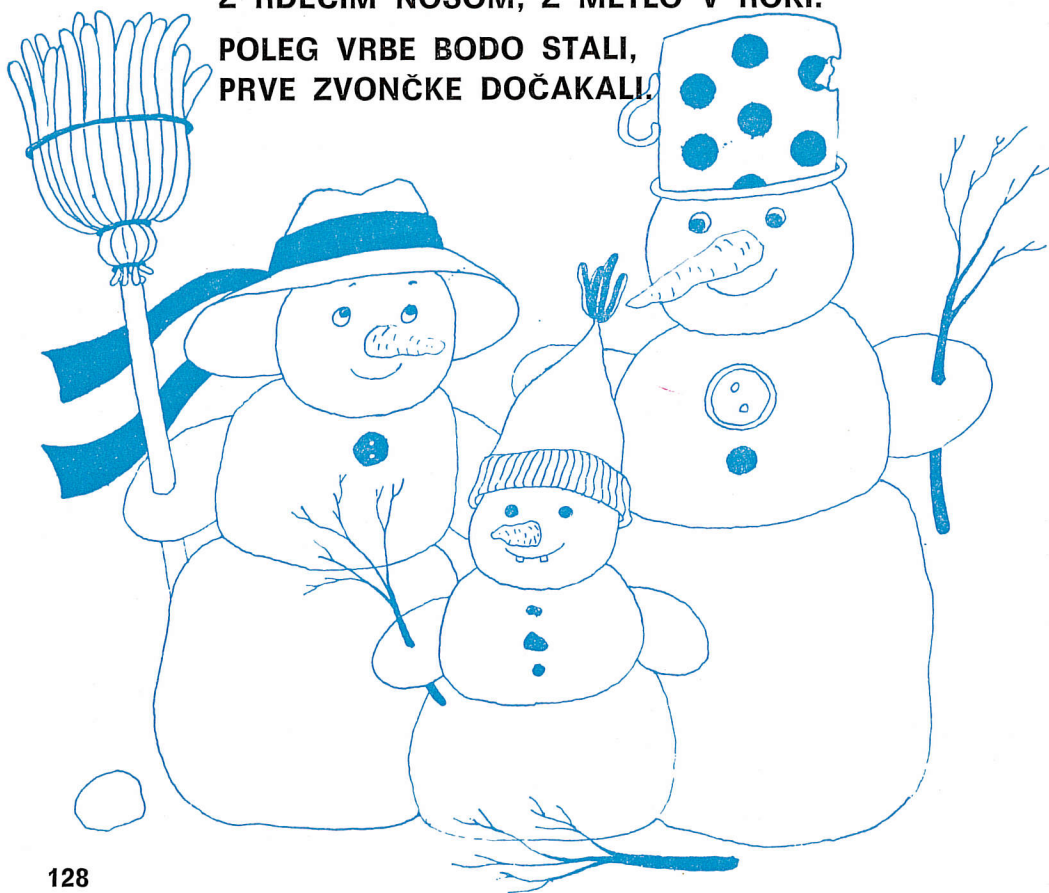
HIŠA V VASI SKORAJ VSAKA
SVOJEGA IMA SNEŽAKA.

LOTIMO ŠE MI SE DELA,
DA BO ZIMA BOLJ VESELA!

OB POTOKU, ZRAVEN MLINA,
NAJ SE ZBERE VSA DRUŽINA:

SNEŽKA IN SNEŽAK Z OTROKI,
Z RDEČIM NOSOM, Z METLO V ROKI.

POLEG VRBE BODO STALI,
PRVE ZVONČKE DOČAKALI.

1. SV. CIRIL IN METOD — Po ponesrečenem uporu proti Frankom leta 820, so karantanski Slovenci izgubili samostojnost. Karantanija je postala frankovska grofija in slovenskega kneza je nadomestil frankovski grof. Pozneje so Franki prodrli tudi v Panonsko nižino. Tu so med drugimi ustanovili grofijo Spodnje Panonije, kjer so bili naseljeni Slovenci. Frankovski kralj je podelil leta 840 to grofijo slovenskemu knezu Pribini. Pribina si je dal zgraditi glavno mesto Blatograd (Blatenski kostel) ob Blatnem jezeru. Po njegovi smrti mu je leta 861 nasledil sin Kocelj. On se je Frankom uprl in postal neodvisen knez. Kocelj si je prizadeval, da bi postala Spodnja Panonija samostojna slovenska država. Zato je sklenil zaveznitvo z Rastislavom, ki je bil knez sosednje slovanske države Velikomoravske. Na sliki: zemljevid tedanje Karantanije, Spodnje Panonije in Velikomoravske.

3. SV. CIRIL IN METOD — Konstantin je že v Bizancu sestavil prvo slovansko abecedo: glagolico, ki je obsegala 38 pismenk. Brata sta prevedla v slovanski jezik sv. pismo in druge nabožne knjige. Uporabljala sta govorico makedonskih Slovanov, ki so jo govorili v okolici Soluna. Na sliki: glagolica.

2. SV. CIRIL IN METOD — Moravane in Slovence so tedaj pokristjanjevali frankovski duhovniki. Ker niso poznali jezika domačinov, niso bili priljubljeni. Zato je Rastislav zaprosil bizantinskega cesarja, naj mu pošlje misijonarje, ki bi znali širiti krščansko vero v slovanskem jeziku. Bizantinski cesar je poslal na Moravsko grška brata Konstantina in Metoda, ki sta bila doma iz Soluna. Konstantin je bil knjižničar in učitelj na visoki šoli v Bizancu, Metod pa visok državni uradnik. Na sliki: ozemlje takratnega bizantinskega cesarstva.

4. SV. CIRIL IN METOD — Ko sta prišla na Moravsko, sta uspešno širila krščansko vero v domačem jeziku in uporabljala v cerkvi slovanske knjige. Na sliki: napisi v glagolici na pročelju srbskopравoslavne cerkve v Trstu.

6. SV. CIRIL IN METOD — Na poti v Rim sta se ustavila pri knezu Kocljju. Knez ju je sprejel z velikimi častmi. Konstantin in Metod sta ostala v Blatogradu skoraj leto dni, kjer sta uvažala petdeset učencev v slovansko bogoslužje. Šele potem sta šla peš v Rim. Ob tisti priliki sta šla preko naših krajev. Na sliki: cerkev pri Štivanu, kjer sta baje maševala Ciril in Metod.

8. SV. CIRIL IN METOD — Metod se je vrnil v Panonijo, kjer je odslej kot posvečeni duhovnik širil slovansko bogoslužje. Na Kocljevo željo se je Metod še enkrat podal v Rim. Papež ga je tedaj posvetil v nadškofa Spodnje Panonije in Velikomoravske. Na sliki: knez Kocelj.

10. SV. CIRIL IN METOD — Utrujen in postaran se je Metod vrnil na Moravsko. Tu je medtem prevzel Rastislavovo nasledstvo njegov nečak Svetopolk. Toda novi knez ni bil naklonjen Metodu in slovanskemu bogoslužju. Metod je leta 885 umrl. Pokopan je v stolnici v Velehradu. Na sliki: kipa sv. Cirila in Metoda na glavnem oltarju cerkve pri Sv. Ivanu v Trstu.

12. SV. CIRIL IN METOD — Ciril, Metodov učenec Konstantin Prezbiter, je sestavil iz glagolice poenostavljeno in laže čitljivo cirilico. Ta se je pozneje uveljavila pri Rusih in južnih slovanskih narodih. Na hrvaškem Primorju in v notranji Istri se je začasno uveljavila v cerkvi glagolica. Na sliki: ruska cirilica.

5. SV. CIRIL IN METOD — To pa ni bilo všeč frankovskim duhovnikom. Zato so brata obtožili pri papežu, da učita krivo vero. Brata sta se namenila na zagovor k papežu v Rim. Na sliki: oltar v cerkvi na Vejni posvečen sv. Cirilu in Metodu.

7. SV. CIRIL IN METOD — Papež ju je slovesno sprejel, potrdil slovanski prevod sv. pisma in odobril slovansko bogoslužje. Metoda je posvetil v duhovnika. Konstantin je v Rimu obolel, stopil v samostan in si nadel ime Ciril. Umrl je 867. leta. Pokopan je v cerkvi Sv. Klimenta. Na sliki: grobnica sv. Cirila v cerkvi sv. Klimenta v Rimu.

9. SV. CIRIL IN METOD — Metod se je vrnil na Moravsko in je postavil v Velehradu sedež moravsko panonske nadškofije. Frankovski škofje so Metodu nasprotovali. Zvabili so ga na Bavarsko na neko zborovanje. Tam so ga z zvijačo ujeli in zaprli. Šele tri leta pozneje so ga na papeževo zahtevo izpustili. Na sliki: sv. Metod v ječi.

11. SV. CIRIL IN METOD — Po Metodovi smrti so pregnali iz Velikomoravske okoli dvesto njegovih učencev. Večina jih je odšla med južne Slovane, kjer so še nadalje uspešno širili slovansko bogoslužje. Na sliki: poslopje slovenske srednje šole v Trstu, ki je poimenovana po sv. Cirilu in Metodu.

Miroslav Košuta

Ilustr.: Borut Pečar

Miške plešejo kolo

OD LEVE PROTI DESNI
ENA, DVE, TRI,
ENA, DVE, TRI,
MAČKA NAS LOVI.
OD DESNE PROTI LEVI
ENA, DVE, TRI,
ENA, DVE, TRI,
NAS NIKJER VEČ NI.
ŽE V LUKNJAH SMO NA VARNEM
ENA, DVE, TRI,
ENA, DVE, TRI,
MAČKA PA STRMI, STRMI...

ŽABA - RACA

Sonce je bilo že visoko in neusmiljeno je grelo. Prijetne, osvežujoče sape skoroda ni bilo. Potoček pa je živahno žuborel in se kodral, da je bilo veselje. Vesele pa so bile tudi žabe, ki so živele v njem. Regljale so in kvakale, se uglasile v zbor, kdaj pa kdaj je pritegnil še urh s svojim globokim krk-urh. Vsako veselje pa je kdaj pa kdaj lahko tudi skaljeno. Tako tudi žabam v potočku ni bilo prizanešeno. Vznemirjala jih je pisana žaba-raca, ki se je prigu-gala kakšen dan zjutraj, kakšen dan opoldne, prav ko so si žabe v potočku zaželele opoldanskega počitka po obilnem lovu na mušice in vodne drsalce, ki so se podili sem ter tja po vodni gladini. Kot bi ne dobila dovolj hrane na domačem dvorišču, si je pač zaželela vsakih nekaj dni za priboljšek še kakšno žabo.

Za njeno žabjo nepotešenost so žabe dobro vedele in zato so ji tudi rekly: žaba-raca. Raca je že bila, žaba pa ne, čeprav so ji žabe presneto teknile. Pazile so nanjo, in če so le mogle, so pravočasno poskakale v vodo in se poskrile med korenine in pod vejevje jelševja, ki se je zadiralo v vodo. Najraje je prihajala okoli poldneva, ko so se žabe že malce polenile zavoljo sončne pripeke in se je mlaka na dvorišču po nekaj dneh posušila.

Tako se je tudi tistega dne okrog poldneva racaje odpravila z dvorišča, se pregugala prek ceste, zdrknila v plitev obcestni jarek in se s t-

žavo poskušala prigu-gati navkreber v visoko travo, ki se je prašna in orumenela majala v vetriču. Malce nejevoljna se je oglašala in tako oznajala svoj prihod.

Tisto opoldne pa so bile žabe na preži. Sklenile so, da bodo tokrat že pokazale žabi-raci loviti med njihovim rodom. Ostale so na obrežju potočka, ena tu druga tam, kakšna pa je čepela na kamnu, ki je molel iz vode. Ta trenutek so si izbrale zato, ker se je tega opoldneva sončil na obrežju med visoko travo sivkasti muc, ki je živel z žabami v prav prijaznem sožitju in ni nikoli poskakoval za njimi, temveč se je raje podil za kobilicami, ker mu je igra ugajala, saj ulovil tako nikoli ni nobene. Obiskal pa jih je ob vsakem sončnem vremenu in se predajal prijetnim sončnim žarkom.

Žaba-raca je le priracala do nabrežja in se pričela bistro ogledovati za žabami. Malce čudno je le bilo, da se jih je toliko nabralo na obrežju. In nobena ni skočila v vodo. Kakšna nespametnost in še huje, predrznost, se je čudila raca. In ko je stegnila vrat, da si ulovi najbližjo, je žaba poskočila v vodo. Takole je žaba-raca begala sem ter tja, vse pa so ji uhajale v vodo. »Takšna smole pa še ne«, si je dejala žaba-raca. Zdrsnila je v vodo, pa so žabe bliskovito poskakovale zdaj sem zdaj tja, jo preskakovale in se v hipu poskrile. Nejevoljna in naščeperjena

se je žaba-raca po brezupnem lovu izkobacala iz vode in z vso ihto od-

hitela proti cesti. Smola! Ni opazila dremajočega muca in stopila je nanj, ojoj! Muc je preplašen in jezen hkrati poskočil kot blisk, zapihal in ošvrknil s šapico žabo-raco, da je perje, pisano perje, kar odfrlelo. Žaba-raca pa je v svoji hudi stiski tekla, kolikor so jo le nosile kratke noge, proti domu, proti izsušeni mlaki na domačem dvorišču in sklenila, da je žabe nekaj časa ne bodo več videle, nje, žabe-race, preveč je prestala strahu.

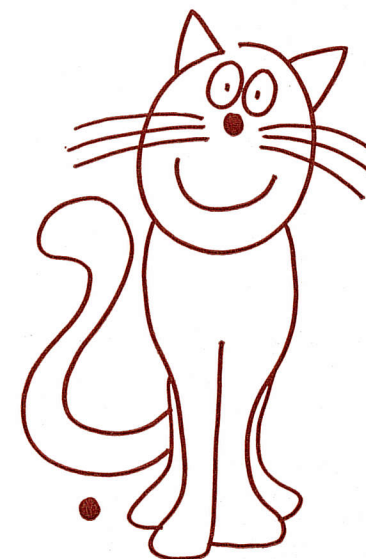
Žabe pa so se oglasile, kvakale in regljale v vroč sončni dan.

Jože J. Petelin

Ilustr.: Božo Kos

KAKO MUCEK RASTE

Ko mucek zraste,
mu zrastejo brki
in postane muc.
Drži se modro
kot stari Grki
in ni mu vseč,
če mu rečete:
»Buc, buc,
kako si srčkan!«
Ne, to mu ni vseč,
čisto nič povšeči,
rajši gre leč za peč
in razmišlja o sreči.
Razmišlja o ženki,
s katero se bo poročil
in o svojih otrokih,
ki jih bo še naročil.
Kje, tega še ne ve,
v trgovini ali pri peku
prav gotovo ne!
»Nič hudega,« reče
in pomiga z brki,
»tega niso vedeli
niti stari Grki!«

Sandi Sitar

DVANAJST PATENTOV INŽENIRJA ŽIVICA (4)

V letih 1910-1914, ko je inženir Živic najbolj pospešeno razvijal svoj helikopter, je bil Trst v mednarodnih primerjavah močno letalsko središče. Proslavljeni tržaški balonar Pollak je nizal uspehe širom Evrope. Pilot Prodan je pomemben začetnik kvalitetnega letenja med Hrvati. Brata Fano sta se iz Trsta odpravila letat v Gorico, kjer jima je Rusjan posredoval nakup francoskega letalskega motorja.

Takratni Trst pa je bil zaradi letalske dejavnosti Slovenec v njem tudi najmočnejše slovensko letalsko središče. Ivan Vidmar, »slovenskega očeta iz Senožec na Krasu sin«, je letal na Bleriotovih letalih. Leta 1911 je preletel iz Gradeža v Trst, isto leto je uspešno sodeloval na prvem mednarodnem letalskem mitingu v Trstu, konec leta pa je skušal prileteti iz Benetk v Trst, a je zaradi megle nad Trstom pristal v Tržiču. V začetku leta 1912 pa je preletel iz Trsta v Benetke. Leta 1913 je v več etapah preletel razdaljo Trst-Rim. Ker so njegovo letenje finančno podpirali predvsem italijanski denarniki, se je poitalijančil in je med prvo svetovno vojno prebežal iz avstrijske vojske v Italijo.

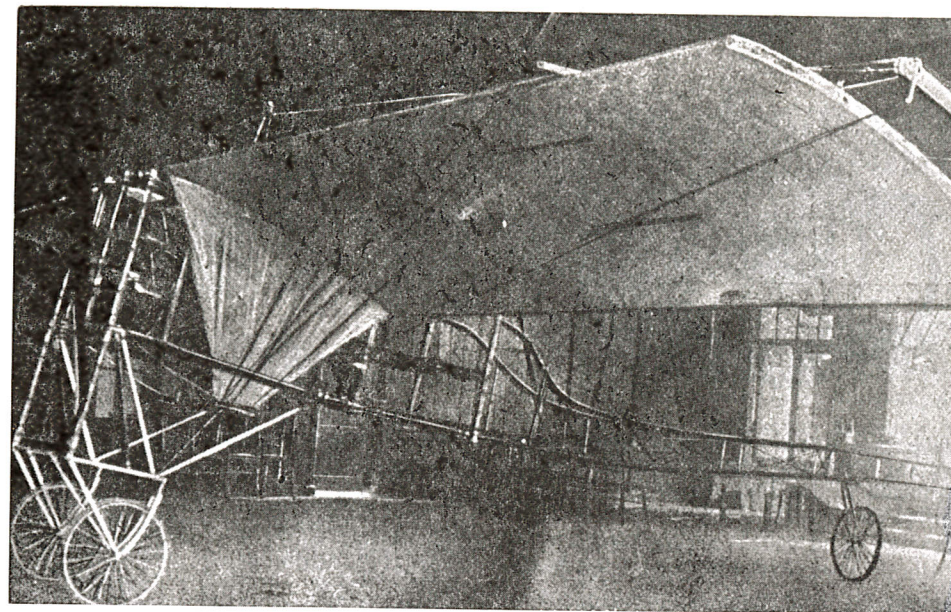
Leta 1911 sta zgradila svoje letalo tudi tržaška uradnika Alfonz Kjuder in Ivan Renčelj in sta ga uspešno preskusila pri Pivki na Krasu. Nato sta ga razstavljala v Ljubljani, toda Ljubljančani so tako slabo obiskovali njuno razstavo, da sta prikrajšala meščane — in sebe — za prvi polet nad glavnim slovenskim mestom — prvi je nato le-

tel nad Ljubljano Ivan Vidmar (16. junija 1912). Leta 1913 sta gradila svoje letalo tudi Tržačana Fran Zupančič in Pravkoslav Zergal; o njunem delu ni dosti znanega, a menda sta uspešno letela pri Sodražici.

Sredi te razgibane letalske dejavnosti v Trstu je deloval z več kot 80 leti obložen inženir Živic in je trmasto trdil, da so vsi drugi letalski uspehi le bolj ali manj zača-

Znameniti tržaški letalec Ivan Vidmar s svojim letalom tipa Bleriot, s katerim je prvi preletel razdaljo med Trstom in Benetkami, kasneje pa med Trstom in Rimom

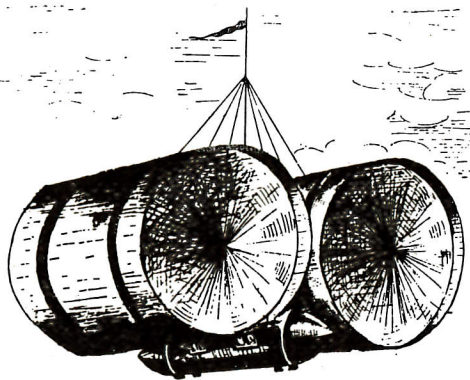
Tržačana Kjuder in Renčelj sta leta 1911 zgradila tole letalo, ki sta ga opremila z mnogimi originalnimi posebnostmi. Z njim sta nameravala izvesti prvi polet nad Ljubljano.

sni in slepilo ter da je sam s svojim letalnikom čedalje bliže boljšemu in predvsem varnejšemu zračnemu prevozu. Vendar pa je število njegovih prepričanih podpornikov z novimi letalskimi podvigi vse bolj upadalo. Sredi leta 1911 je opravil v tovarni Metlikovic pri sv. Andreju v Trstu dokaj uspešne poskuse s svojim modelom, zgrajenim z delničarskim denarjem. Štiri metre dolga »krila« — lopute so bile izdelane iz ptičjega perja, zataknenega v lesene letve. Vendar je naprava delovala in proizvajala 11 kp vzgona. Živic je izračunal, da bi potreboval za dvig 500 kg težkega letalnika le motor 13 KM (to bi bilo v resnici odločno premalo!). Do septembra 1911, ko je oddal tiskarni poročilo o svojih poskusih, je menda izgubil že toliko svojih delničarjev, da je razočaran in v jezi nad nezvestimi Slovenci tiskal to poročilo — v italijanščini. To pa je odvrnilo od njega še preostale podpornike in svoje delo je nadaljeval popolnoma osamljen in v skrajni bedi, saj je sleherni kovanec vtaknil v poskuse. Izdelal je še nekaj

izpopolnjenih modelov, da pa bi se lotil izdelave letalnika za človeško letenje, ni bilo niti misliti. Oglasil se je še tu in tam v časopisu, a večjega odziva ni več doživel.

Iz Živicevega originalnega pisanja si lahko ustvarimo precej natančno podobo o njegovem letalniku. Potniki bi leteli v kabini, podobni tistim pod tedanjimi zrakoplovi. Na strehi te kabine bi bili motorji in ogrodje, ki bi povezovalo kabino z velikimi lopatastimi kolesi, vrtljivimi na vodoravnih oseh. Dvoje največjih koles z osmi v smeri vožnje bi se vrtelo drugo proti drugemu, dvoje manjših na sprednjem in zadnjem koncu pa prav tako v nasprotnih smereh; večji bi v glavnem nosili letalnik, manjši pa bi vzdrževali ravnotežje.

Letalska tehnika takšne leteče naprave še do danes ni uresničila. Moderni helikopterji imajo vijake na navpičnih in ne na vodoravnih oseh. Vendar so za razvoj tehnike potrebni tako zmote in neuspehi, kot pravi spoznanja in uspehi; drugih ni brez prvih.

Welnerjevo letalo z vetrnimi kolesi. Podoben naj bi bil tudi Živicev letalnik, le da bi ga nosila in poganjala drugačna »krila« — lopute v rotorjih na vodoravnih oseh.

Izbruh prve svetovne vojne je Živicu onemogočil nadaljevanje njegovega dela.

Preživel je že večino vojnih let, tako da je grenkoba njegove starostne nemoči in zgrešenih projektov še povečalo spoznanje, da so se letala — v nasprotju z njegovimi napovedmi — razvila ne le v izredno izpopolnjeno prometno sredstvo, marveč tudi v grozljivo orožje. Živic pa je venomer napovedoval, da morajo prinesiti letalne naprave človeštvu le korist in varnost.

Inženir Valentin Matija Živic je umrl v Trstu leta 1917, na pragu 90-tega leta. Pokopali so ga na osrednjem tržaškem pokopališču, kjer je še zapisan v knjigah, ni pa več njegovega groba. Da pa bi dela tega pomembnega slovenskega inženirja, izumitelja in narodnjaka ne utonila v krivični pozabi in da bi jih oživili še posebej mlademu rodu, smo pripravili tudi tale zapis v našem Galebu.

(Konec)

Mario Šušteršič

O izvoru »panettona«

Prazniki so sedaj mimo, a prav gotovo ste božič in novo leto praznovali tudi tako, da ste jedli več sladkarij in dobrot, ki so vam jih pripravili doma ali jih enostavno kupili. Za božične praznike na vaši mizi gotovo ni manjkal sladek kruh, ki ga bolje poznamo pod nazivom »panettone«.

Ali ste se vprašali, odkod izhaja? Vedeti morate, da je ta praznični kolač doma v severni Italiji in južni Švici. Prebivalci Genove se hvalijo, da so ga oni prvi pekli kot »pane dolce«. Ampak Milančani jim prvenstvo spodbijajo. Trdijo, da je bil njihov pek

z imenom Tonio tisti, ki je prvi spekel ta sladki kruh. In kruh je bil tako slasten, da so mu ljudje od prvega trenutka dalje pravili »pane Tonio«, iz česar je pozneje nastal naziv »panettone«.

Ljubkejša je pravljica, ki pripoveduje o ubogem peku po imenu Toni. Bil je brez denarja, a je pred prazniki hotel osrečiti ljubico, ji spekel kruh in ga zelo osladkal. Temu so kmalu pravili »pan de Toni« in iz tega se je pozneje razvila beseda »panettone«.

Lojze Abram

14. zimska olimpiada Sarajevo 1984

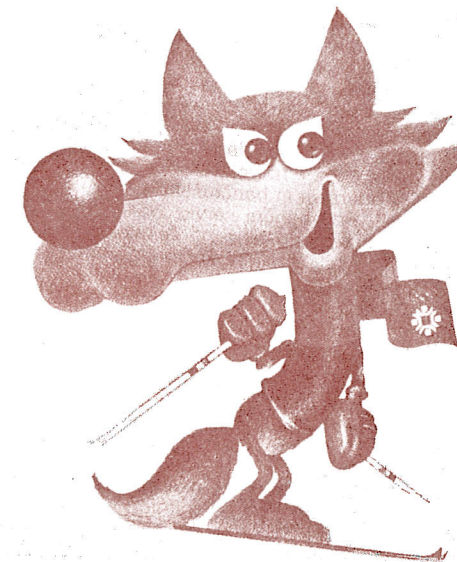
Znak letošnjih 14. zimskih olimpijskih iger v Sarajevu.

Še nekaj dni in v Sarajevu bodo mogočno zadonele fanfare 14. zimskih olimpijskih iger. V sredo, 8. februarja, se bo na prenovljenem stadionu Koševo zvrstil mimohod najboljših smučarjev, drsalcev, skakalcev, biathloncev in športnih predstavnikov nad trideset držav. Tistega dne bodo oči dveh milijard televizijskih gledalcev na vseh zemeljskih celinah uprte v glavno mesto Bosne in Hercegovine: Sarajevo.

Za zimske olimpijske igre, ki bodo potekale od 7. do 19. februarja, se bo Sarajevo predstavilo vsemu svetu z najbolj dovršenimi športnimi objekti, za katere so prizadevni organizatorji dobili laskave pohvale s strani najvišjih predstavnikov Mednarodnega olimpijskega odbora. Nove proge na Jahorini in Bjelašnici, sankiške proge in ska-

kalnici so že prestale predolimpijske preizkušnje med lanskimi tekmovanji. V zadnjem letu so jih celo izboljšali in tako uredili, da odgovarjajo vsem predpisanim zahtevam. V Sarajevu so se res potrudili in celo Finci, ki so po izročilu najboljši smučarski skakalci, so morali priznati, da sta 70 in 90-metrski skakalnici na Malem polju trenutno najbolj izpopolnjeni na svetu.

Izredno lepo so pripravljene proge za alpsko smučanje na Jahorini, kjer bodo tekmovalе ženske, in na Bjelašnici, kjer se bodo pomerili smučarji v slalomu, veleslalomu in smuku. Progi odgovarjata vsem željam ne samo tekmovalcev in trenerjev,

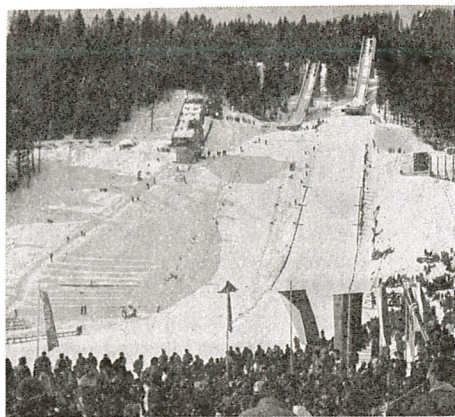

Vučko, maskota iger v Sarajevu.

ampak tudi funkcionarjev Mednarodne smučarske zveze, kar daje jamstvo, da bo Sarajevo tudi v bodoče gostil važnejša in priznana svetovna smučarska tekmovanja.

Na Velikem polju in na Igmanu je vse pripravljeno za smučarske tekače, na planini Trebević pa sta odlično pripravljene progi za sankanje in bob. V središču samega Sarajeva je velika, izredno lepa in funkcionalna ledna dvorana Zetra s stadionom za hokej in hitrostno drsanje, kjer se bodo že v torek, 7. februarja, pomerili najboljši hitrostni drsalci za olimpijske kolajne.

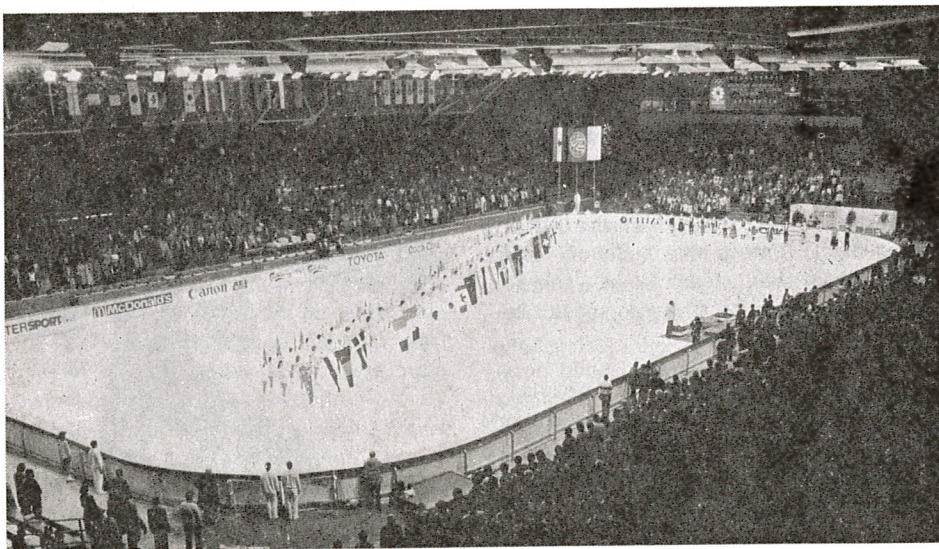
V Sarajevo, v to slikovito in raznoliko bosansko glavno mesto, ki bo za dva tedna postalo svetovna metropola zimskih športov, bodo uprte oči vsega sveta. Gre za velik športni dogodek, za olimpijska tekmovanja, za katera so se najboljši zimski športniki raznih držav, predvsem alpskih, vestno pripravljali v upanju v zmago, v zavidljive dosežke in seveda v kolajne. Na te računajo predvsem Švicarji, Nizozemci, Finci, Avstrijci, Italijani in med vsemi drugimi, predvsem naši pridni slovenski alpski smučarji Križaj, Franko, Strel, Zavadlavova, Tometova in drugi. Zavedajo se, da bo konkuren-

Skakalnici na Igmanu.

ca na progah Jahorine in Bjelašnice zelo ostra, zato pa so se tudi pridno pripravljali in ne skrivajo upov v kako olimpijsko kolajno.

Ostra bo tudi konkurenca na skakalnicah v smučarskih skokih, na lednem stadionu in seveda povsod, kjer bodo potekala tekmovanja teh 14. zimskih olimpijskih iger v Sarajevu. Že res, da velja tudi za te zimske olimpijske igre De Coubertinov rek, da ni važno zmagati, važno je sodelovati, vendar ni tekmovalca, ki si prav na dnu srca ne želi zmage in, zakaj ne, tudi naslova olimpijskega prvaka.

Ledni stadion v dvorani Zetra sredi Sarajeva.

Janez Bitenc

SNEŽAK IN KOS

Janez Bitenc

1. Se vse-del je kos sne-ža-ku na nos in kavnil ko-
2. Od ta-krat pa kos ne se-da na nos, se hu-dih sne-

renček ru-men. "Ti, kos, si be-dak!" zav-
žakov bo-ji. Bi rad še ži-vel, si

pi-je sne-žak, "iz-gi-ni, če ne boš te-pen!"
žvižgal in pel ter ča-ka-l po-mladne bi dni.

Helena Bizjak-Paš Ilustr.: Marjanca Jemec-Božič

NA ENI SAMI PALICI
STREHA IZ BLAGA
VARUJE NAS DEŽJA.

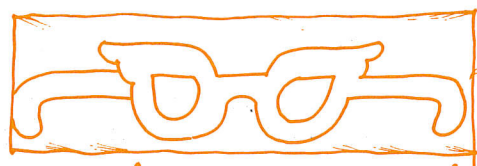

Vera Poljšak

Ilustr.: Magda Tavčar

Pustni naočniki

Iz debele lepenke izstriži

naočnike.

Nanje lahko

nalepiš raznobarvne papirčke,

ali pa jih

lahko okrašaš s

pisanimi strukturami.

Marij Čuk

Lepe zgodbe na govorečih mlinčkih

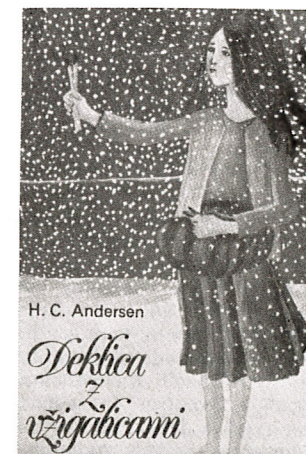
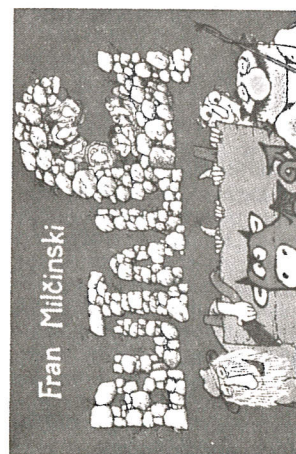
Naj bo. Ampak samo tokrat. Pri Založništvu tržaškega tiska sem dobil nekaj zanimivih magnetofonskih kaset. Zato bomo z enkrat knjige pustili v nemar in se posvetili samo poslušanju, ki pa ima s knjigami veliko opraviti. Tri kasete vam bom predstavil, vse tri so zelo zanimive in tudi posnetki na višini, saj igrajo sami znameniti igralci, ki so traku, v vaše veselje, posodili svoj glas. Da ne bo pomot — pri ZTT je izšlo že veliko podobnega slušnega materiala in človek je kar malce nerazpoložen, ko mora izbirati med tako privlačnim bogastvom.

Prvo bomo vzeli v roke kaseto, ki prinaša zgodbo o **BUTALCIH**. Najbrž že sami dobro veste, da so Butalci **Frana Milčinskega** zelo priljubljeno branje, saj nudijo veliko sprostitvev. Kako tudi ne bi, ko pa govorijo o malce čez les udarjenih ljudeh, o njihovi

neumnosti in boju s strašnim Cefizljem. Kar prisluhnite! In če Butalcev ne poznate, se boste prepričali, da je vse res, kar sem zapisal.

Prav tako duhovita je tudi **KOZLOVSKA SODBA V VIŠNJI GORI**. Ja, kako pa pravzaprav moreš soditi kozi? Jurčič nam na tej kaseti zatrjuje, da je tudi to mogoče, in ko boste poslušali trak, boste ugotovili, da je mogoče. In še kako.

Za slovo še beseda o zgodbi, ki je znana domala vsemu svetu. Gre za **Andersenovo DEKLICO Z VŽIGALICAMI**, ki jo otroci prav radi poslušajo oziroma berejo. Mojster pravljic se tokrat predstavlja tudi na kasetah Založništva tržaškega tiska in videli boste, da vam ne bo žal, ko boste starše prepričali, naj vam kupijo tako zanimive zgodbe. Pa še sami bodo radi prisluhnili...

Iz daljne Švice se je ponovno z dolgim pismom oglasil zvesti naročnik David Simoneta, ki v Locarnu obiskuje 5. razred tamkajšnje osnovne šole. David takole piše:

DRAGI UREDNIK GALEBA

Namenil sem se, da vam tudi letos pišem iz daljne Švice, kjer živim že dve leti. Seveda sem ostal naročnik Galeba, ki mi je zelo všeč.

Letos hodim v peti razred osnovne šole v Locarnu, slovenščine pa se učim doma ter berem slovenske liste in knjige. V novem okolju sem se dobro znašel in v letošnjem prvem tromesečju sem imel najboljše ocene. Najbolj so mi všeč raziskave, ki spadajo tudi med redne učne predmete. Spomladi proučujemo in raziskujemo naravo, ki nas obdaja, pozimi pa raziskujemo s pomočjo knjig, enciklopedij in starih časopisov. Letos sem raziskoval zgodovinski pojav malih dimnikarjev, ki so morali pred 150 leti po svetu za kruhom, ker je bila tedaj Švica revnejša, kot je danes. Openskim sošolcem in učiteljici sem obljubil razpravo o Švici, ki jo bodo uporabljali pri zemljepisu.

Kot lani imam tudi letos veliko izvenšolskih dejavnosti. Med športi mi je najbolj všeč plavanje, pri katerem obvladam že štiri discipline. Pojem pri otroškem zboru in nadaljujem z učenjem kitare. Pri mestni gčdbi so mi ponudili možnost, da igram na rog. To je najtežji instrument, ki obsega skoraj šest metrov zvitih cevi in zahteva zelo močna pljuča. Tudi glede not je treba paziti, saj je treba zapihati v rog nekoliko prej, predno se sliši glas.

Večkrat se spominjam minulega poletja, ko sem bil v koloniji v Dragi ter na Debelem rtiču. Dobro sem se imel, le da je v Dragi zvečer tudi »padalo po hrbtu,« ko smo katero nakuhali. Na Debelem rtiču smo se kopali z Benečani in ravnateljica je bila z nami vedno dobra, čeprav smo zvečer malo ponagajali. Še se spominjam skupinskega

risanja, večernega plesa na ploščadi ter ribolova. Obiskali smo tudi Piran, Postojnsko jamo in Lipico.

V prihodnjem poletju se bom spet vrnil na Primorsko, vendar le za krajši čas, ker bi se rad tudi izpopolnil v francoščini v Ženevi.

Lepo vas pozdravlja.

David Simoneta
5. r. OŠ LOCARNO
ŠVICA

MIKLAVŽ

Dolgo časa sem pričakovala Miklavža. V šoli smo se naučili lepo igrico »Muca copatarica«, da bo Miklavž vesel. Škoda, da ni prišel pravočasno. Prinesel nam je zbirko slikic »Naša mala domovina«, bonbone, mandarine, jabolka in ameriške lešnike. Šli smo nato v razred. Ker smo bili pridni, nam je učiteljica dala dve zvezdici. Miklavž je vedel, da dva učenca igrata nogomet. Dejal je, da bomo zapodili Triestino s stadiona in bomo mi napravili ekipo.

Bil sem v Hranilnici in posojilnici na Opčinah, kjer dela moj oče. Tudi tam je bilo miklavževanje. Prišlo je mnogo otrok. Miklavž je tam vedel, da imajo bančni uslužbenci pet dojenčkov. Naglo je razdelil darila, ker je moral še drugam. Vsi smo dobili in bili zelo veseli. Naglo sem odprl zavoj in v njem sem našel dve igri: »Pridni mehanik« in »Ena, dva, tri, štiri«. Potem smo jedli slaščice, jaz pa sem zaigral tri pesmi na harmoniko.

Ko smo prišli domov, mi je babica povedala, da je bil Miklavž pri nas in pustil darila v njeni sobi. Dobil sem žagice, les, hlače in album za denarno zbirko. Ta mi je bil najbolj všeč.

Rad imam Miklavža, ker prinaša darila.

Vanja Čuk
3. r. OŠ »M. Gregorič-Stepančič«
SV. ANA

DANILO PRIPOVEDUJE

K nam v šolo je prišel gospod Danilo Benčina in nam pripovedoval o svojih doživetjih. Povedal nam je, da je hodil v slovensko šolo v ulici Montecchi. V tistih časih so imeli malo klopi za štirideset otrok. Morali so pisati z lepo pisavo. Učitelj jih je tudi kaznoval tako, da so morali klečati na soli. Če so klepetali, so morali za kazen stokrat napisati: »V šoli ne smem klepetati.«

Gospod Danilo nam je pokazal tudi sliko iz četrtega razreda. V razredu je bilo štirideset otrok. Ko nam je vse te stvari povedal, je odšel.

Tanja Jančar
3. r. OŠ »J. Ribičič«
SV. JAKOB

MOJ NONO DANILO

Nekega dne je prišel v šolo moj nono Danilo. Prišel je zato, da bi nam pripovedoval, kako je bilo nekoč v Ciril-Methodovi šoli. Mi smo ga spraševali razne stvari.

Pripovedoval je, da je imela šola veliko telovadnico. V učilnicah je bilo prostora za 30 do 50 učencev. Pokazal nam je sliko. Na sliki so bili skoraj vsi učenci v razredu. Dejal je, da so morali poredni fantki ali punčke klečati v kotu na soli. Tisti pa, ki niso bili tihi, so morali stokrat napisati: »V šoli ne smem klepetati.« Tudi tisti, ki niso pazili in so delali na zvezkih packe, so dobili kazni. Učitelj je list s packo pritrdil na učenčev hrbet. Učenec se je moral potem pokazati v sosednjem razredu. To je bila velika sramota.

Nono Danilo nam je tudi pripovedoval, kako je bilo takrat, ko je Trst prišel pod Italijo. V razrede so prišli italijanski učitelji in začeli govoriti italijansko. Pokazali so svinčnik in rekli: »matita«, pokazali so zvezek in rekli »quaderno«. Nato je učitelj pisal na tablo italijanske besede. Ko je učitelj pisal na tablo, sta moj nono in njegov prijatelj zbežala skozi okno. Razred je bil v pritličju.

Ko nam je vse to povedal, je moj nono Danilo odšel. Med pripovedovanjem smo mu zaploskali. Bilo je zanimivo.

David Marconi
3. r. OŠ »J. Ribičič«
SV. JAKOB

SUPLENTKA

Pred nekaj tedni smo v šoli namesto naše učiteljice imeli suplentko. Bila je suha, visoka in lepo oblečena. Z nami je bila precej stroga. Z njo smo pisali mnogo stvari. Pisali smo računstvo, narek in spise. Pri nas je bila ves teden. Suplentka nas je tudi učila, kako se uporablja italijanski pravopis. Po enem tednu smo bili vsi veseli, ker se je vrnila naša učiteljica.

Tanja Jančar
3. r. OŠ »J. Ribičič«
SV. JAKOB

KERAMIKE IN TAPISERIJE

V soboto, 10. decembra lani, smo si ogledali razstavo keramik in tapiserij. Umetnici, ki sta razstavljala v Ljudskem domu, sta Gabrijela Ozbič in Magda Starec Tavčar.

Gospa Ozbič nam je razlagala, kako izdeluje predmete iz gline. Preden nastane keramika, je treba glino dvakrat peči. Med prvo in drugo peko je treba predmet pobarvati s posebnimi barvicami in nato prevleči z glazuro, ki prepreči, da predmet počni in mu istočasno da keramični blesk. Nato smo si ogledali njene izdelke, ki so bili zelo

lepi in zanimivi. Razstavljeni so bili krožniki, vaze, razne škatlice in podobno, vsi pobarvani z najrazličnejšimi motivi.

Umetnica Magda Starec Tavčar pa nam je pokazala in razlagala o tapiseriji. Povedala nam je, da so ženske že v starem veku izdelovale platna. Indijke so tkale tako, da so pritrdile prečno palico med dvema drevesoma. Nategnile so potem navpične niti z zgornje prečke na drugo vzporedno palico, ki je ležala na tleh. Tkanino so izdelovale tako, da so med seboj povezovale vzporedno viseče niti. Tedaj so ženske tkale ročno, medtem ko sedaj tkanino izdelujejo s stroji. Umetnica uporablja za izdelavo tapiserij še statve. Na njenih tapiserijah so navadno motivi iz narave ali človek.

Razstavi sta mi bili všeč, ker nisem še nikoli videla takih izdelkov.

Ivana Leuz
4. r. OŠ »P. Tomažič«
TREBČE

V ŠČEDENSKEM ETNOGRAFSKEM MUZEJU

10. novembra smo si ogledali ščedenski etnografski muzej. Ščedna je bila nekoč slovenska vas, sedaj pa je predmestje Trsta. Naš vodič župnik Jakomin nam je povedal marsikaj zanimivega o življenju in delu ščedenskih ljudi.

V etnografskem muzeju je razstavljenih mnogo zanimivih starinskih predmetov. V kuhinji je velika peč, v kateri so ščedenke peklo bel kruh, ki je bil znan daleč naokoli. Na mizi in na peči so razstavljene posode: kozice, skodelice, skledniki in orodje, ki so ga ženske rabile pri peki kruha. Kruh so mesile v »mjentergi«. Z majhno oljenko so gledale v peč, če je kruh že pečen. Iz peči pa so ga potegovale z loparji. Za hladilnik jim je služila vdolbina v zidu, ki je bila zaprta z zamreženimi vratci. Muhe so lovile v posebno posodo, napolnjeno s kisom.

V spalnici je zelo visoka postelja, ob postelji pa je še skrinja.

V prvem nadstropju so razstavljene slike in razglednice stare in nove Ščedne. Najzanimivejše so narodne noše in sicer ščedenska in mandrjerska. Ščedenska je bila bogatejša in so jo nosile samo ščedenke. Mandrjerska noša je bila bolj preprosta in so jo nosile skoraj vse kraške žene.

Z ogledom ščedenskega etnografskega muzeja smo spoznali delček zgodovine Ščedne in njenih prebivalcev.

4. r. OŠ »P. Tomažič«
Aleksandra Del Coco
TREBČE

Prazniki in počitnice so minile, začelo se je novo leto in seveda novo delo. Prepričan sem, da ste vsi zadovoljno preživeli lepe praznične dni, da pa ste se tudi veselo spet vrnili v šolo v družbo sošolcev, s katerimi ste se pomenili o svojih doživljajih v prostih dneh.

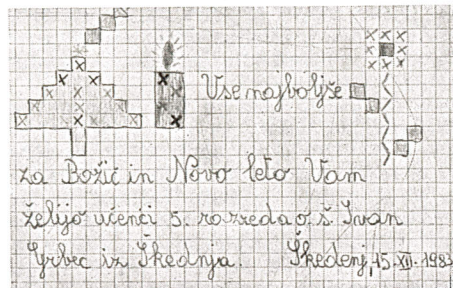
Sedaj je treba ponovno poprijeti za delo, se pridno učiti in tudi nekaj narediti za Galeb. Pridni risarji, kar pričnite! V tej številki razpisujem natečaj za Galebove naloge, zato je najbolje, da začnete risati takoj in čimprej odpošljete svoje izdelke.

Potem ne smete pozabiti na dopisnice nagradnega žrebanja. Sredi decembra sem vam jih porazdelil in povedal, da bo žrebanje še ta mesec. Žal sem doslej dobil le približno polovico vseh razdeljenih dopisnic. Pohitite! Izpolnite dopisnice in jih čimprej pošljite, da se žrebanje ne bo preveč zavleklo.

O DIVJADI IN LOVU

Gospod Furlan in gospod Ukmar sta lovca, ki smo ju povabili na našo šolo, da bi nam kaj povedala o lovu in divjadi. Pokazala sta nam dva filma. Prvi je prikazoval življenje polha, v drugem pa sta pokazala fazana. Videli smo, kako se fazan razvija v jajcu, in kadar se zvali, ga že čakajo nevarnosti: napadeta ga čaplja ali kanja. Filma sta bila lepa in lovcema se zelo lepo zahvaljujem.

Gospod Furlan nam je potem predaval in nam zelo lepo pripovedoval o divjadi in lovu. Povedal nam je, da je v naših krajih divjadi vedno manj, ker ni dovolj prostora. Zmanjkuje življenjskega prostora za divjad, ker se mesto in vasi širijo, polja, zlasti pa njive, ostanejo neobdelana, zato živali po-

Ali se pridno učite Bitenčevih pesmic, ki jih vsak mesec objavlja Galeb? Še ne? No, potrudite se. Spomladi bo Galeb praznoval svojo tridesetletnico in do tedaj bi bilo res lepo, da bi se naučili te pesmice, da jih bomo skupaj zapeli. Dela torej ne manjka, le pridno se ga je treba lotiti.

Na koncu se prav prisrčno zahvaljujem vsem tistim, ki so mi poslali voščilnice in želeli vse dobro v novem letu. Iskrena hvala vsem. UREDNIK

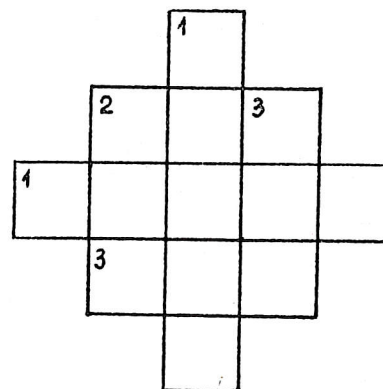
ginjajo. Niti razmnoževati se ne morejo, ker ni takih gozdov, kjer bi nemoteno živele in dobivale dovolj hrane. Pri nas živijo poljske, nočne, dnevne, mesojede, vsejede in rastlinojede živali. Najbolj razširjena divjad je srnjad.

Gospod Furlan je poudaril, da je vloga lovca skrbeti za divjad in naravo. Lovec pobija le šibkejšje živali. Pokazal nam je srnjakovo lobanjo in zobovje. Zaključil je s pripombo, da tudi mi lahko pomagamo živalim, da jim dajemo dodatno hrano, predvsem pticam pevkam v zimskem času, saj nas bodo poleti bogato poplačale s svojim petjem in žvrgolenjem.

Damijan Berdon
5. r. OŠ »P. Tomažič«
TREBČE

MAGIČNI KRIŽ (V. T. A.)

Vodoravno in navpično: 1. poganja motor na vozila, 2. ptica pevka, 3. posoda za vino.

POVEZANA DOPOLNJEVANKA

1. S L — V O — E K
2. P O — O K — A S
3. K R — P A — M A
4. B I — K A — T A
5. D R — T A — E C
6. A D — L A — K O

1. dejanje ob odhodu — izloček čebel, 2. manjša tekoča voda — olupšava, okrask, 3. fužinarsko naselje pod Jelovico, odkoder so lepi izdelki iz kovanega železa — živalska vrsta, 4. spopad, boj — vstopnica, 5. nit za šivanje usnja — porok, ki s svobodo in življenjem jamči za izpolnitev določenih zahtev, 6. žensko ime — slovenski narodni heroj (Jože).

Na vsako črtico vpiši eno črko tako, da dobiš dve besedi s petimi črkami, katerih pomena sta opisana zgoraj. Srednji dve črki, med črticami, sta obenem zadnji črki prve besede in prvi dve črki druge besede. Zaporedoma po vrsticah brane dodane črke na črticah dajo ime odličnega strelca.

RAČUNSKA KRIŽANKA

VODORAVNO:

4 + 5 = 9

2 x 4 = 8

8 - 3 = 5

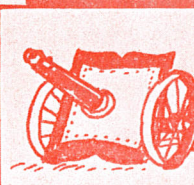
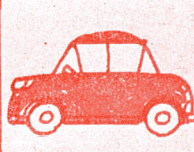

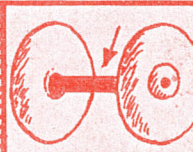

NAVPIČNO:

12 - 5 = 7

7 + 3 = 10

3 x 2 = 6

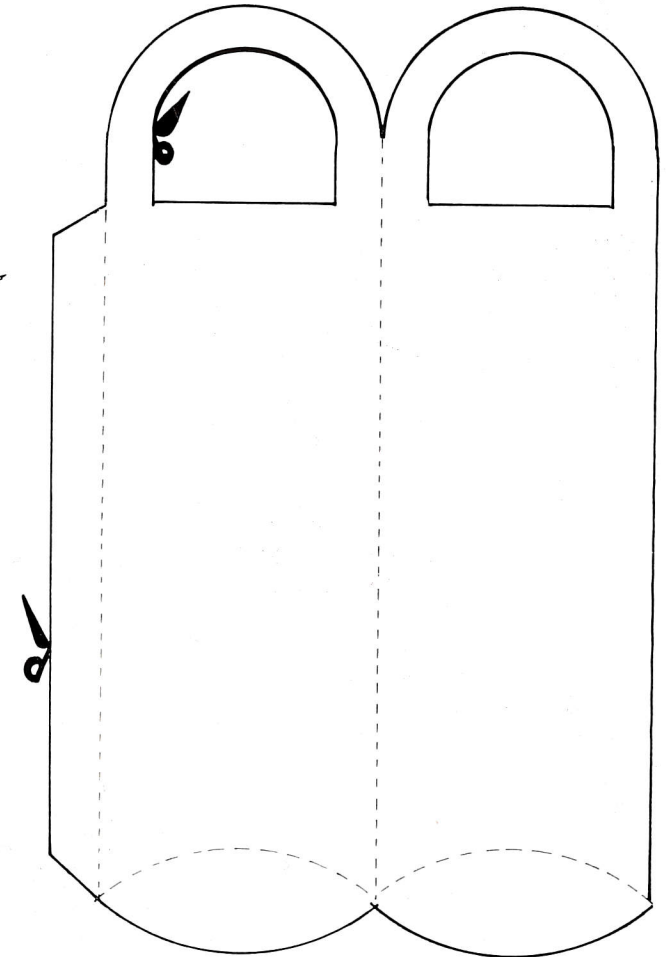
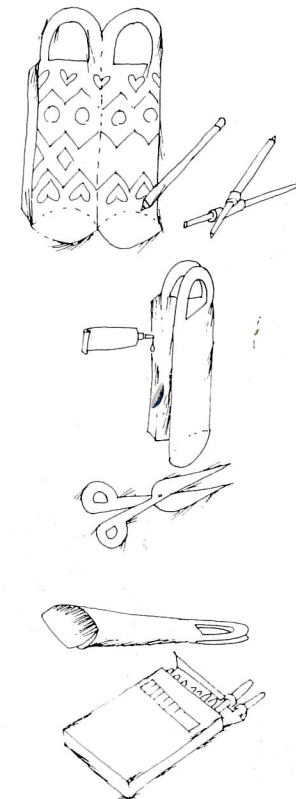
Reševanje je podobno tistemu za slikovno križanko, le da so besede večinoma imena za številke, ki jih dobiš, če rešiš račune. Besede vneseš potem v polja tako, da se bodo med seboj ujemale.

VODORAVNO: ↓				NAVPIČNO: ↓			
							
1	T	2	3	4	P		
	5		6				
		7		8	A		
		9				10	S
	A		11	12		O	+
	13	14					
	15	B					
			16				
		17	S	E			
			A			R	
							
							

Poišči prave besede za vse, kar je narisano zgoraj, in jih vnesi v polja tako, da se bodo med seboj ujemale.

PAPIRNATA TORBICA

POBARVAJ IN IZSTRIŽI TORBICO. PREPOGNI JO PO ČRTKASTIH ČRTAH IN ZALEPI.

**Rešitve ugank pošljite čimprej na uredništvo Galeba: Lojze Abram,
Ulica G. Amendola 12 - 34134 Trst.**

REŠITVE UGANK IZ ČETRTE ŠTEVILKE

MAGIČNI KRIŽ - Vodoravno in navpično: 1. božič, 2. dom, 3. mir.

KRIŽANKA »PIRAMIDA« - Vodoravno: 2. les, 4. koala, 6. mavrica. **Navpično:** 1. Lear, 2. lov, 3. sli, 4. KA, 5. A.C.

ČUDNA PESMICA - Ko pravilno »zaigraš« note, dobiš voščilo: VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO ŠTIRIINOSEMEDESET.

SLIKOVNA KRIŽANKA - Vodoravno: ena, cev, kolo, mleko, drevo, krat, pozno, avto, je, koleno, osel, kletka. **Navpično:** Dedek Mraz, novoletna jelka, lev, oko, drog, oven, kol, osem, let.

REŠITVE SO POSLALI: Deborah Prasel, David Korošic, Igor Gvardijančič, Alex Majcen, Marko Sancin, Ingrid Šiškovič, Iztok Bajc, Marko Korošic, Marko Posega, Peter Korošic, 2., 4. in 5. r. OŠ »Bazoviški junaki« — ROJAN. Vasco Tinta, 1. b r. SŠ »F. Erjavec« — ROJAN. Aleksandra Del Coco, Luka Carli, Ivana Leuz, Davor Berdon, Suzana Maglica, Iztok Čuk, Damijan Berdon, Adrijana Ciuk, Eliana Škabar, 4. in 5. r. OŠ »P. Tomažič« — TREBČE. Erika Purič, 3. b r. SŠ »S. Kosovel« — OPČINE. Lara Berdon, Luciano Zeriali, 1. b r. SŠ »S. Gregorčič« — DOLINA. Aleksander Uršič, Elena Brazzani, Sara Trampuž, Walter Radetti, Alenka Mozetič, Metka Kodrič, Massimo Barini, 5. r. OŠ »I. Grbec« — ŠKEDENJ. Viljam Raseni, 2. r. OŠ PESEK. Andrej Močilnik, 1. r. OŠ »F. Milčinski« — KATINARA. Alan Košuta, Aleš Vodopivec, Dario Grilanc, Janko Švara, Romina Tomini, Piero Gigante, Luisa Degrassi, Nataša Rodella, Dunja Pečenik, Alenka Vazzi, Igor Žerjal, Vasijan Maver, Valentina Korošec, Ervin Matkovič, 4. r. OŠ »F. Venturini« — BOLJUNEC. Monika Hrovatin, Manuel Trampuž, Borut Kralj, 2. in 3. r. OŠ BRIŠČIKI. David Puntel, 4. r. OŠ »K. Širok« — DONADONI. Mateja Fachin, Dejan Rizzo, Devan De Paolis, 3. r. OŠ »D. Kette« — SV. FRANČIŠEK.

NAGRADE DOBIJO: Metka Kodrič, 5. r. OŠ »I. Grbec« — ŠKEDENJ. Vasco Tinta, 1. b r. SŠ »F. Erjavec« — ROJAN. David Puntel, 4. r. OŠ »K. Širok« — DONADONI. Andrej Močilnik, 1. r. OŠ »F. Milčinski« — KATINARA. Dario Grilanc, 4. r. OŠ »F. Venturini« — BOLJUNEC.

CENA: 1.500 LIR, DVOJNA ŠTEVILKA 2.000 LIR, NAROČNINA 10.000 LIR